

S T R A T E G I J A

zaštite osobnih podataka Dubrovačko-neretvanske županije

U Dubrovniku 25. svibnja 2018. godine

Sadržaj

1.	Uvodno	3
2.	O Dubrovačko–neretvanskoj županiji	4
3.	Normativni okvir	5
3.1.	Međunarodni normativni okvir	6
3.2.	Nacionalni normativni okvir	7
3.3.	Načela obrade osobnih podataka	7
3.4.	Odnos prema pravu na pristup informacijama	8
3.5.	Odnos prema propisima o arhivskom gradivu	9
4.	Osnovni pojmovi i definicije	10
5.	Zakonitost obrade osobnih podataka	11
6.	Prava ispitanika u skladu s normativnim okvirom kojim se uređuje zaštita osobnih podataka	12
7.	Obveze Dubrovačko–neretvanske županije u odnosu na prava ispitanika	12
7.1.	Pružanje informacija ispitanicima	12
7.2.	Pružanje informacija ispitanicima – praktična primjena	14
7.2.1.	Pravo na pristup	15
7.2.2.	Pravo na ispravak	15
7.2.3.	Pravo na brisanje	15
7.2.4.	Pravo na prigovor	15
7.3.	O privoli	16
7.4.	O certificiranju	16
8.	Organizacijske mjere zaštite osobnih podataka	17
8.1.	Organizacijske mjere zaštite u odnosu na službeničke i radnopravne odnose	19
8.2.	Organizacijske mjere zaštite korisničkih podataka	20
8.3.	Potreba izrade općih i pojedinačnih akata kojima se ostvaruju organizacijske mjere zaštite osobnih podataka	20
8.4.	Izvršitelji obrade	21
9.	O tehničkim mjerama zaštite osobnih podataka	21
10.	Službenik za zaštitu osobnih podataka	22
11.	Isključenje primjene upravne novčane kazne u odnosu na tijela javne vlasti	22
12.	Umjesto zaključka	23

1. Uvodno

Zaštita pojedinaca s obzirom na obradu osobnih podataka temeljno je pravo u smislu čl. 8. st. 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima te čl. 16. st. 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Također, zaštita osobnih podataka uređena je u okviru osobnih i političkih prava i sloboda odredbama čl. 37. Ustava Republike Hrvatske (NN 6/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10 i 05/14) prema kojima se svakom jamči sigurnost i tajnost osobnih podataka, a osobni podaci mogu su se, bez privole ispitanika, prikupljati, obrađivati i koristiti samo uz uvjete određene zakonom. Predmetno područje je u Republici Hrvatskoj bilo uređeno Zakonom o zaštiti osobnih podataka (NN 103/03, 118/06, 41/08, 130/11 i 106/12) koji je, ustupivši mjesto novom normativnom okviru na razini EU te posljedično svim državama članicama, prestao važiti 25. svibnja 2018.

Stupanjem na snagu UREDBE (EU) 2016/679 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka; nastavno: GDPR), percepcija zaštite osobnih podataka dobila je sasvim drugu dimenziju kako stručne tako i, obzirom na doseg primjene, sveukupne šire javnosti. Obzirom na prilično apstraktan tekst GDPR-a te brojne neodređene formulacije koje se odnose na prava ispitanika i obveze voditelja obrade osobnih podataka, jasne i nedvosmislene odgovore na brojna pitanja tek će dati praksa koja je, usuđujemo se komentirati, u vrijeme nastanka ove Strategije tek u svojoj predparadigmatskoj fazi. Uzroke za takvu eventualnu neodređenost možemo pronaći u okviru okolnosti da je GDPR propis koji je potrebno primijeniti i implementirati u pravne sustave svih 28 država članica Europske unije.

Nadalje, jedna od značajki GDPR-a svakako se odnosi na univerzalnost primjene za sve pravne i fizičke osobe koje u okviru svojih djelatnosti, bez obzira je li riječ o javnim tijelima, pravnim ili fizičkim osobama registriranim za obavljanje različitih djelatnosti ili drugim organizacijama u najširem smislu, obrađuju osobne podatke. Osnovne pojmove i definicije koje se odnose na obradu osobnih podataka u kontekstu GDPR-a navest ćemo *infra* u tekstu.

Dakle, uvažavajući tako navedenu univerzalnost primjene na izrazito širok spektar različitih obveznika, lako se može izvesti zaključak kako je usklađivanje i prilagođavanje poslovnih i inih procesa koji obuhvaćaju obradu osobnih podataka potrebno prilagoditi specifičnim djelatnostima ili grupama djelatnosti različitih obveznika. Primjera radi, ne može se očekivati da će za jedinice lokalne ili područne samouprave, kao i za javne ustanove kojima su iste osnivači, u okviru obavljanja svojih javnih zadaća i ovlasti biti moguće urediti politike i strategije zaštitu osobnih podataka na isti način kao i za trgovačka društva čija se osnovna djelatnost odnosi ne sve rašireniju i, obzirom na rast digitalnog društva, sve prisutniju djelatnost digitalnog oglašavanja. U istom smislu valja napomenuti kako pravo na zaštitu (v. t. 4. preambule GDPR-a) osobnih podataka nije apsolutno pravo već ga se mora razmatrati u vezi s njegovom funkcijom u društvu te ga je potrebno uskladiti i ujednačiti s drugim temeljnim pravima u skladu s načelom proporcionalnosti.

Stoga, uvažavajući naprijed navedeno, ovom **Strategijom je potrebno obuhvatiti i analizirati sve osobne podatke koje Dubrovačko–neretvanska županija (nastavno: Županija) u okviru svojih na zakonu utemeljenih prava i ovlasti prikuplja i obrađuje, utvrditi**

zakonsku osnovu prikupljanju takvih podataka prema upravnim i drugim područjima svoje djelatnosti, definirati odgovarajuće organizacijske i tehničke mjere zaštite osobnih podataka te jasno poznavati sva prava i obveze koje je potrebno poštivati kako bi se učinkovito provelo usklađivanje s GDPR-om te izbjeglo bilo kakve potencijalno negativne i štetne posljedice kako za ispitanike tako i za Županiju. Također, postoje odredbe GDPR-a koje se odnose na prenosivost podataka, međunarodnu suradnju ili pojedine mjere zaštite za koje držimo kako ih, uvažavajući specifičnosti osnova za prikupljanje podataka od strane Županije, u ovom trenutku nije potrebno detaljnije analizirati.

Prije nastavka analize prava, obveza i radnji koje je potrebno poduzeti kako bi Županija u smislu zaštite osobnih podataka postigla usklađenost s GDPR-om, u nastavku citiramo odredbu čl. (4) Uvodne izjave GDPR-a koja glasi:

*Obrada osobnih podataka trebala bi biti osmišljena tako da bude u službi čovječanstva. **Pravo na zaštitu osobnih podataka nije apsolutno pravo; mora ga se razmatrati u vezi s njegovom funkcijom u društvu te ga treba ujednačiti s drugim temeljnim pravima u skladu s načelom proporcionalnosti.***

2. O Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Na temelju Zakona o području županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13, 45/13 i 110/15) utvrđena je Županija kao jedinica područne (regionalne) samouprave te obuhvaća ukupno pet gradova i 17 općina, dok je odredbama čl. 6. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17; nastavno: ZLP(R)S) određeno kako je Županija je jedinica područne (regionalne) samouprave čije područje predstavlja prirodnu, povijesnu, prometnu, gospodarsku, društvenu i samoupravnu cjelinu, a ustrojava se radi obavljanja poslova od područnoga (regionalnog) interesa. Odredbama članka 20. ZLP(R)S-a navode se poslovi u nadležnosti županija pa isti članak navodimo u nastavku u cijelosti:

Članak 20.

Županija u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove od područnoga (regionalnog) značaja, a osobito poslove koji se odnose na:

- obrazovanje,*
- zdravstvo,*
- prostorno i urbanističko planiranje,*
- gospodarski razvoj,*
- promet i prometnu infrastrukturu,*
- održavanje javnih cesta,*
- planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova,*
- izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata vezanih uz gradnju te provedbu dokumenata prostornog uređenja za područje županije izvan područja velikoga grada,*
- te ostale poslove sukladno posebnim zakonima.*

Posebnim zakonima kojima se uređuju pojedine djelatnosti iz stavka 1. ovoga članka odredit će se poslovi čije je obavljanje županija dužna organizirati te poslovi koje županija može obavljati.

U skladu s ovlastima naprijed citiranog zakona kojim se, između ostaloga, uređuju jedinice područne samouprave, njihov djelokrug i ustrojstvo, način rada njihovih tijela, nadzor nad njihovim aktima i radom te druga pitanja od značenja za njihov rad, Županija donosi podzakonske akte kojima se ista pitanja detaljnije razrađuju. Tako je dana 13. ožujka 2018. godine Županijska skupština Dubrovačko-neretvanske županije na svojoj 4. sjednici donijela Odluku o ustrojstvu Upravnih tijela Dubrovačko-neretvanske županije (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 6/12; nastavno: Odluka) kojom se uređuje ustrojstvo, djelokrug rada, način upravljanja i druga pitanja od značaja za rad upravnih odjela Županije. Stupanjem na snagu citirane odluke prestala je važiti Odluka o ustrojstvu upravnih tijela Dubrovačko-neretvanske županije (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 12/13, 14/13 i 4/16), a kao značajnu promjenu u tom kontekstu ističemo kako je došlo do smanjenja broja upravnih odjela u Županiji, ali uz zadržavanje svih ovlasti i obveza koje je Županija dužna i ovlaštena obavljati u okviru svog samoupravnog djelokruga, kao i poslova državne uprave povjerenih Županiji u skladu s posebnim zakonima.

Županiju na temelju odredbe članka 42. stavka 1. ZLP(R)S-a zastupa Župan.

Dakle, u nastavku se navode upravna tijela Županije, uz napomenu kako su upravni i stručni poslovi u okviru pojedinih odjela detaljno razrađeni odredbama članaka 5., 6., 7., 8., 9., i 10. Odluke:

1. Upravni odjel za poslove Župana i Županijske skupštine
2. Upravni odjel za društvene djelatnosti
3. Upravni odjel za gospodarstvo i more
4. Upravni odjel za prostorno uređenje i gradnju
5. Upravni odjel za komunalne poslove i zaštitu okoliša i
6. Upravni odjel za financije.

VAŽNA NAPOMENA!

Temeljni propis kojim se utvrđuju upravna i druga područja u nadležnosti Županije svakako predstavlja citirani ZLP(R)S. Nadalje, svako od tih područja je uređeno različitim materijalnopравnim propisima, a službenici Županije dužni su u obavljanu poslova iz svojeg djelokruga primijeniti niz provedbenih i postupovnih propisa na temelju kojih nadležni službenici obrađuju osobne podatke korisnika.

Na primjer, ako se utvrđuju određena prava ili obveze fizičkih osoba u okviru različitih upravnih postupaka ili u okviru ugovornih odnosa, podaci istih osoba obrađuju se, pored akta koji predstavlja pravni temelj takvom odnosu, u računovodstvenim evidencijama te u ustrojstvenoj jedinici Županije koja se bavi otpremom pismena.

3. Normativni okvir kojim se uređuje područje zaštite osobnih podataka

Obzirom da je Republika Hrvatska članica Europske unije, normativni okvir više nije moguće svesti na nacionalno zakonodavstvo i podzakonske akte kojima se uređuje određeno područje, već je isti nužno analizirati, tumačiti i primjenjivati kroz svoju međunarodnu komponentu. Tako

u smislu ove Strategije normativni okvir u užem smislu čini niz propisa kojima se izravno uređuje zaštita osobnih podataka, a temeljni propis je upravo naprijed citirani GDPR. Važno je naglasiti da je GDPR u cijelosti obvezujući te da se primjenjuje izravno u svim državama članica EU, dok su na temelju istog države članice bile u obvezi donijeti zakone kojima pobliže razrađuju i uređuju prava i obveze kako nadzornih tijela tako i ispitanika, odnosno voditelja i izvršitelja obrade. Republika Hrvatska je tako, poštujući rokove iz GDPR-a, donijela Zakon o provedbi opće uredbe o zaštiti podataka (42/18; nastavno: Zakon) koji je stupio na snagu 25. svibnja 2018. godine, uz napomenu kako su stupanjem na snagu Zakona prestali važiti Zakon o zaštiti osobnih podataka (NN 103/03, 118/06, 41/08, 130/11 i 106/12 – pročišćeni tekst), Uredba o načinu vođenja i obrascu evidencije o zbirkama osobnih podataka (NN 105/04) i Uredba o načinu pohranjivanja i posebnim mjerama tehničke zaštite posebnih kategorija osobnih podataka (NN 139/04).

Iako Zakon ne propisuje više obvezu prijave evidencija Agenciji za zaštitu osobnih podataka (nastavno: AZOP) te se na prvi pogled može lako stvoriti privid kako je riječ o manje obveza za sve organizacije na čije se djelovanje GDPR primjenjuje, pravo stanje stvari je puno kompleksnije te zahtijeva ozbiljan i sistematičan pristup čitavom području zaštite osobnih podataka. U razdoblju od donošenja GDPR-a pa do stupanja na snagu istog s danom 25. svibnjem 2018. godine, zaštita podataka dobila je prilično drugačiju dimenziju te, zahvaljujući izrazitom interesu i angažmanu medija te IT industrije, postala jedna od najatraktivnijih tema šire (ne samo stručne) javnosti.

Neodređenost i apstraktnost pojedinih odredbi, kao i univerzalna primjenjivost GDPR-a na gotovo sve javnopravne i privatne entitete koji obrađuju podatke fizičkih osoba, stvaraju poteškoće u jasnom i nedvojbenom definiranju svih obveza za određena tijela koje je potrebno poštovati kako bi se postigla usklađenost s GDPR-om.

3.1. Međunarodni normativni okvir

Međunarodni normativni okvir u području zaštite podataka u širem smislu čine:

- UREDBA (EU) 2016/679 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) ili GDPR
- Direktiva (EU) 2016/1148 o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava širom Unije
- Uredba (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o europskoj normizaciji
- The "Article 29 Working Party" – radna skupina ustrojena i osnovana na temelju čl. 29. Direktive 95/46/EC
 - Smjernice o pravu na prenosivost podataka donesene 13. prosinca 2016., zadnje revidirane i donesene 5. travnja 2017.
 - Smjernice za identifikaciju voditelja obrade ili vodećeg nadzornog tijela izvršitelja od 13. prosinca 2016.

- Smjernice o procjeni učinka na zaštitu podataka i utvrđivanje mogu li postupci obrade „vjerojatno prouzročiti visok rizik” u smislu Uredbe 2016/679, od 4. travnja 2017.
- Smjernice o službenicima za zaštitu podataka donesene 13. prosinca 2016., zadnje revidirane i donesene 5. travnja 2017.
- Smjernice o primjeni i određivanju upravnih novčanih kazni za potrebe Uredbe 2016/679 od 3. listopada 2017.
- (...)

NAPOMENA: Europski odbor za zaštitu podataka (EOZP) trebao bi u skladu s čl. (139) uvodne izjave GDPR-a zamijeniti Radnu skupinu za zaštitu pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka osnovanu Direktivom 95/46/EZ te nastaviti donositi smjernice kako bi se osigurala dosljedna primjena prava o zaštiti podataka diljem EU-a, iz čega se može izvesti zaključak kako postupak i proces izrade normativnog okvira u širem smislu još nije konačan.

3.2. Nacionalni normativni okvir

Analizirajući upravna i druga područja u nadležnosti Županije, normativni okvir u smislu ovog dokumenta mogao bi se proširiti gotovo na sve propise u okviru kojih se odlučuje o pravima i obvezama fizičkih osoba. Stoga je pri navođenju normativnog okvira važno držati se temeljnih propisa koji uređuju predmetno područje, ali i, obzirom na međusobno preklapanje određenih prava i obveza, u ovom smislu navesti osobito propise kojima se uređuje područje prava na pristup informacijama te područje postupanja s arhivskim gradivom.

Nacionalni normativni okvir u širem smislu čine:

- članak 37. Ustava Republike Hrvatske (NN 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10 i 05/14)
- Zakon o provedbi opće uredbe o zaštiti podataka (NN 42/18)
- *Zakon o zaštiti osobnih podataka (NN 103/03, 118/06, 41/08, 130/11 i 106/12) – prestao važiti 25. svibnja 2018.*
- *Zakon o akreditaciji (NN 158/03, 75/09 i 56/13) - zbog EN-ISO/IEC 17065/2012 iz čl. 43. GDPR*
- *Zakon o pravu na pristup informacijama (NN 25/13 i 85/15) i*
- *Zakon o arhivskom gradivu i arhivima (NN 61/18).*

Naprijed je naveden dio normativnog okvira u širem smislu, uz napomenu kako, obzirom na specifična područja u djelokrugu Županije, držimo izrazito važnim navesti osobito zakone o pravu na pristup informacijama, odnosno o arhivskom gradivu i arhivima.

Također, a zaključno u ovom dijelu, ističemo kako je postojeći normativni okvir nužno promatrati kao polaznu točku u rješavanju svih pitanja vezanih uz zaštitu osobnih podataka, dok će praksa kako AZOP-a tako i EOZP-a, uključujući praksu nadležnih sudova, tek dati neke jasnije odgovore na, nažalost, brojna pitanja koja imaju apstraktan ili neodređen karakter.

3.3. Načela obrade osobnih podataka

Iako načela u širem smislu predstavljaju pravne norme koje omogućavaju rješavanje pravnih situacija za koje ne postoji jasno, bezuvjetno i precizno pisano pravno pravilo, njihova važnost nije upitna te se u nastavku, obzirom da se njime utvrđuju načela obrade osobnih podataka, navodi u cijelosti čl. 5. GDPR-a:

Članak 5.

Načela obrade osobnih podataka

1. Osobni podaci moraju biti:

(a) zakonito, pošteno i transparentno obrađivani s obzirom na ispitanika („zakonitost, poštenosti transparentnost”);

(b) prikupljeni u posebne, izričite i zakonite svrhe te se dalje ne smiju obrađivati na način koji nije u skladu s tim svrhama; daljnja obrada u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u svrhe znanstvenog ili povijesnog istraživanja ili u statističke svrhe, u skladu s člankom 89. stavkom 1. ne smatra se neusklađenom s prvotnim svrhama („ograničavanje svrhe”);

(c) primjereni, relevantni i ograničeni na ono što je nužno u odnosu na svrhe u koje se obrađuju („smanjenje količine podataka”);

(d) točni i prema potrebi ažurni; mora se poduzeti svaka razumna mjera radi osiguravanja da se osobni podaci koji nisu točni, uzimajući u obzir svrhe u koje se obrađuju, bez odlaganja izbrišu ili isprave („točnost”);

(e) čuvani u obliku koji omogućuje identifikaciju ispitanikâ samo onoliko dugo koliko je potrebno u svrhe radi kojih se osobni podaci obrađuju; osobni podaci mogu se pohraniti na dulja razdoblja ako će se osobni podaci obrađivati isključivo u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u svrhe znanstvenog ili povijesnog istraživanja ili u statističke svrhe u skladu s člankom 89. stavkom 1., što podliježe provedbi primjerenih tehničkih i organizacijskih mjera propisanih ovom Uredbom radi zaštite prava i sloboda ispitanika („ograničenje pohrane”);

(f) obrađivani na način kojim se osigurava odgovarajuća sigurnost osobnih podataka, uključujući zaštitu od neovlaštene ili nezakonite obrade te od slučajnog gubitka, uništenja ili oštećenja primjenom odgovarajućih tehničkih ili organizacijskih mjera („cjelovitost i povjerljivost”);

2. Voditelj obrade odgovoran je za usklađenosti sa stavkom 1. te je mora biti u mogućnosti dokazati („pouzdanost”).

Iz citiranog članka također proizlazi kako je voditelj obrade odgovoran za usklađenost obrade osobnih podataka iz svoje nadležnosti te kako istu mora biti u mogućnosti dokazati kako ispitanicima tako i nadležnom tijelu.

3.4. Odnos prema pravu na pristup informacijama

Pravo na pristup informacijama i obveza zaštite osobnih podataka nisu apstraktni pojmovi kojima se bave teoretičari i stručnjaci, već vrlo životna prava i obveze implementirane u gotovo

svim sustavima i organizacijama. Međutim, iako bi diskurs o tome je li riječ o kontradiktornim ili komplementarnim područjima ipak trebalo prepustiti pravnim stručnjacima, posljedice koje određena činjenja ili propuštanja mogu uzrokovati su itekako stvarne.

Informacija je svaki podatak koji posjeduje tijelo javne vlasti, neovisno o obliku u kojem je nastala, a pravo na pristup informacijama je pravo svih fizičkih i pravnih osoba na dobivanje informacija koje posjeduju tijela javne vlasti u Republici Hrvatskoj, neovisno o svrsi u koju se informacija želi koristiti.

Ovdje ćemo se samo osvrnuti na odredbu čl. 15. st. 2. t. 4. Zakona o pravu na pristup informacijama (NN) prema **kojoj tijela javne vlasti mogu ograničiti pristup informaciji koje informacija zaštićena zakonom kojim se uređuje područje zaštite osobnih podataka.**

Normativni okvir predmetnih područja je, kako smo i naprijed zaključili, prilično apstraktan i neodređen, a očitovanja nadležnih tijela u predmetima gdje dolazi do preklapanja navedenih prava, nažalost, samo potvrđuju takav stav.

U nedostatku čvrstih temelja za izražavanje konkretnih stavova po tom pitanju, možemo zaključiti kako je objava osobnih podataka, u slučaju da za istu postoji odgovarajući pravni temelj, zakonita. Međutim, prilikom objave takvih podataka s ciljem informiranja javnosti, uvijek valja voditi računa da se ne objavljuju oni podaci koji predstavljaju prekomjernu obradu osobnih podataka.

Za sve ostale slučajeve potrebno je u skladu s načelom razmjernosti posebno utvrđivati koje od navedenih prava prevladava u svakom konkretnom slučaju te u tom smislu postupiti prema zahtjevu na pristup informacijama. Preporuka je svakako ne davati službene isprave koje sadrže osobne podatke, a osobito one koje sadrže posebne kategorije osobnih podataka (e.g. platne liste službenika ili rješenja o pravima korisnika u području socijalne skrbi) u svim slučajevima kada podnositelj zahtjeva informaciju može dobiti na temelju drugih podataka ili javno dostupnih izvora.

3.5. Odnos prema propisima o arhivskom gradivu

Prema odredbama Zakona o arhivskom gradivu i arhivima (NN 61/18), Županija je tijelo javne vlasti te kao takvo stvara javno arhivsko gradivo. Ovu okolnost valja osobito istaknuti u kontekstu ostvarivanja prava ispitanika (v. *infra* u tekstu t. 8.1.) u odnosu na odredbe GDPR-a koje propisuju prava i obveze voditelja obrade. Tako je u čl. (62) Uvodne izjave GDPR-a navedeno kako obvezu pružanja informacija ipak nije potrebno nametati ako ispitanik već posjeduje tu informaciju, ako je bilježenje ili otkrivanje osobnih podataka izrijekom propisano zakonom ili ako je pružanje informacije ispitaniku nemoguće ili bi zahtijevalo nerazmjeran napor. **Primjer nemogućnosti pružanja informacija ili nerazmjernog napora posebno bi se mogao javiti ako se obrada obavlja u svrhe arhiviranja u javnom interesu,** u svrhe znanstvenih ili povijesnih istraživanja ili u statističke svrhe. Slična formulacija nalazi se i u odredbi čl. 14. st. 5. t. (b) GDPR-a koji određuje koje informacije se trebaju pružiti ako osobni podaci nisu dobiveni od ispitanika, odnosno kako se ispitaniku ne pružaju tražene informacije ako je pružanje takvih informacija nemoguće ili bi zahtijevalo nerazmjerne napore, posebno za obrade u svrhe arhiviranja u javnom interesu.

4. Osnovni pojmovi i definicije

Odredbama čl. 4. GDPR-a, obzirom na okolnost da je isti potrebno primijeniti u okviru pravnih sustava svih 28 država članica, utvrđuju se pojmovi i definicije vezane uz područje zaštite osobnih podataka. Ovo osobito ističemo u smislu čl. 3. Zakona prema kojem pojmovi u smislu Zakona imaju jednako značenje kao pojmovi korišteni u Općoj uredbi o zaštiti podataka, slijedom čega zaključujemo kako, bez obzira na njihovu gramatičku ili teleološku sličnost s nekim drugim pravnim institutima ili pojmovima, nije poželjno primjenjivati relevantne pojmove i sintagme uređene drugim propisima. Također, uvažavajući organizacijske specifičnosti i djelokrug rada Županije, u nastavku se navode neki temeljni pojmovi GDPR-a nužni za što potpunije i pravilnije usklađenje s istim:

- **OSOBNİ PODACI** - svi podaci koji se odnose na pojedinca čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi („ispitanik”); pojedinac čiji se identitet može utvrditi jest osoba koja se može identificirati izravno ili neizravno, osobito uz pomoć identifikatora kao što su ime, identifikacijski broj, podaci o lokaciji, mrežni identifikator ili uz pomoć jednog ili više čimbenika svojstvenih za fizički, fiziološki, genetski, mentalni, ekonomski, kulturni ili socijalni identitet tog pojedinca;
- **OBRADA** - svaki postupak ili skup postupaka koji se obavljaju na osobnim podacima ili na skupovima osobnih podataka, bilo automatiziranim bilo neautomatiziranim sredstvima kao što su prikupljanje, bilježenje, organizacija, strukturiranje, pohrana, prilagodba ili izmjena, pronalaženje, obavljanje uvida, uporaba, otkrivanje prijenosom, širenjem ili stavljanjem na raspolaganje na drugi način, usklađivanje ili kombiniranje, ograničavanje, brisanje ili uništavanje;
- **SUSTAV POHRANE** - svaki strukturirani skup osobnih podataka dostupnih prema posebnim kriterijima, bilo da su centralizirani, decentralizirani ili raspršeni na funkcionalnoj ili zemljopisnoj osnovi;
- **PODUZEĆE** - fizička ili pravna osoba koja se bavi gospodarskom djelatnošću, bez obzira na pravni oblik te djelatnosti, uključujući partnerstva ili udruženja koja se redovno bave gospodarskom djelatnošću;
- **VODITELJ OBRADE** - fizička ili pravna osoba, tijelo javne vlasti, agencija ili drugo tijelo koje samo ili zajedno s drugima određuje svrhe i sredstva obrade osobnih podataka; kada su svrhe i sredstva takve obrade utvrđeni pravom Unije ili pravom države članice, voditelj obrade ili posebni kriteriji za njegovo imenovanje mogu se predvidjeti pravom Unije ili pravom države članice
- **IZVRŠITELJ OBRADE** - fizička ili pravna osoba, tijelo javne vlasti, agencija ili drugo tijelo koje obrađuje osobne podatke u ime voditelja obrade

- PRIVOLA - svako dobrovoljno, posebno, informirano i nedvosmisleno izražavanje želja ispitanika kojim on izjavom ili jasnom potvrdnom radnjom daje pristanak za obradu osobnih podataka koji se na njega odnose
- NADZORNO TIJELO - znači neovisno tijelo javne vlasti koje je osnovala država članica u skladu s člankom 51. GDPR-a (AZOP).

5. Zakonitost obrade osobnih podataka

Odredbama čl. 6. st. 1. GDPR-a propisano je kako je obrada zakonita samo ako i u onoj mjeri u kojoj je ispunjeno najmanje jedno od sljedećega:

(a) ispitanik je dao privolu za obradu svojih osobnih podataka u jednu ili više posebnih svrha

(b) obrada je nužna za izvršavanje ugovora u kojem je ispitanik stranka ili kako bi se poduzele radnje na zahtjev ispitanika prije sklapanja ugovora

(c) obrada je nužna radi poštovanja pravnih obveza voditelja obrade

(d) obrada je nužna kako bi se zaštitili ključni interesi ispitanika ili druge fizičke osobe

(e) obrada je nužna za izvršavanje zadaće od javnog interesa ili pri izvršavanju službene ovlasti voditelja obrade

(f) obrada je nužna za potrebe legitimnih interesa voditelja obrade ili treće strane, osim kada su od tih interesa jači interesi ili temeljna prava i slobode ispitanika koji zahtijevaju zaštitu osobnih podataka, uz napomenu kako se ova točka ne odnosi na obradu koju provode tijela javne vlasti pri izvršavanju svojih zadaća.

Ako je pravni temelj za obradu osobnih podataka pravna obveza voditelja obrade, tada ta pravna osnova mora biti utvrđena u pravu Unije ili pravu države članice kojem voditelj obrade podliježe, a tom pravnom osnovom mora biti određena i svrha obrade.

Dakle, obzirom da je Županija jedinica lokalne samouprave koja u skladu sa *supra* navedenim normativnim okvirom **obavlja zadaće od javnog interesa u okviru svojih službenih ovlasti**, odnosno poštujući različite pravne obveze u okviru svog djelovanja, zakonitost obrade velike većine osobnih podataka koje u tom smislu obrađuje nije dvojbeni ni upitna. To, naravno, ne znači kako neke podatke Županija ne može prikupljati na temelju privole (e. g. stipendije) ili ako je obrada je nužna za izvršavanje ugovora u kojem je ispitanik stranka, odnosno kako bi se poduzele radnje na zahtjev ispitanika prije sklapanja ugovora.

VAŽNA NAPOMENA!

U kontekstu navođenja normativnog okvira i pravne osnove za obradu osobnih podataka, pored odredbi ZLP(R)S-a i drugih propisa koji detaljnije uređuju područja nadležnosti Županije, valja svakako navesti i odredbe čl. 47. Zakona o proračunu (NN 87/08, 136/12 i 15/15) prema kojem su proračunski korisnici i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave odgovorna za potpunu i pravodobnu naplatu prihoda i primitaka iz svoje nadležnosti za njihovu uplatu u proračun te za izvršavanje svih rashoda i izdataka u skladu s namjenama. Takvo određenje, iako vrlo ekstenzivnog obuhvata, predstavlja zakonsku osnovu na temelju koje županijska tijela

provode sve postupke i radnje kako bi izvršili utvrđenje, evidentiranje, obračun i (prisilnu) naplatu svih svojih prihoda s jedne, ali i izvršavanje svih rashoda i izdataka, bez obzira na osnovu nastanka, u skladu s namjenama.

6. Prava ispitanika u skladu s normativnim okvirom kojim se uređuje zaštita osobnih podataka

Županije je u skladu s čl. 12. GDPR-a dužna poduzeti odgovarajuće mjere kako bi se ispitaniku pružile sve informacije iz čl. 13. i 14. i sve komunikacije iz članaka od 15. do 22. i čl. 34. u vezi s obradom u sažetom, transparentnom, razumljivom i lako dostupnom obliku, uz uporabu jasnog i jednostavnog jezika, osobito za svaku informaciju koja je posebno namijenjena djetetu. Informacije se pružaju u pisanom obliku ili drugim sredstvima, a ako je prikladno, elektroničkim putem. Ako to zatraži ispitanik, informacije se mogu pružiti usmenim putem, pod uvjetom da je drugim sredstvima **utvrđen identitet ispitanika**.

Voditelj obrade ispitaniku na zahtjev pruža informacije o poduzetim radnjama iz članaka od 15. do 22. bez nepotrebnog odgađanja i u svakom slučaju **u roku od mjesec dana od zaprimanja zahtjeva**. Taj se rok može prema potrebi produljiti za dodatna dva mjeseca, uzimajući u obzir složenost i broj zahtjeva

Međutim, izrazito je važno naglasiti kako je, ako ne postupi po zahtjevu ispitanika, Županija bez odgađanja i najkasnije jedan mjesec od primitka zahtjeva izvješćuje **ispitanika o razlozima zbog kojih nije postupio i o mogućnosti podnošenja pritužbe nadzornom tijelu i traženja pravnog lijeka**.

S tim u vezi ističemo kako je izrazito važno prilikom zaprimanja zahtjeva **nedvojbeno utvrditi identitet ispitanika** te, u skladu s objašnjenjem iz čl. (62) uvodne izjave GDPR-a, **utvrditi posjeduje li ispitanik takvu informaciju**.

U slučaju da isti posjeduje takvu informaciju, zatim ako je bilježenje ili otkrivanje osobnih podataka izrijekom propisano zakonom, odnosno ako je pružanje informacije ispitaniku nemoguće ili bi zahtijevalo nerazmjeran napor, **obvezu pružanja informacija ipak nije potrebno nametati voditelju obrade**. Ovo osobito ako bi pružanje informacija predstavljalo nerazmjeran napor, odnosno ako se obrada obavlja u svrhe arhiviranja u javnom interesu

7. Obveze Dubrovačko-neretvanske županije u odnosu na prava ispitanika

7. 1. Pružanje informacija ispitanicima

Prije svega, važno je naglasiti kako je GDPR propis koji uređuje područje zaštite podataka za sve kategorije voditelja i izvršitelja obrade bez obzira na područje njihova rada, djelatnost ili opseg podataka koje u te svrhe prikupljaju. Kako bi se isti voditelji i izvršitelji obrade uskladili s GDPR-om, potrebno je poduzeti sljedeće korake i aktivnosti:

- pružanje informacija ispitanicima u svrhu ostvarivanja njihovih prava (članci 12. - 21. GDPR-a)

- provođenje odgovarajućih tehničkih i organizacijskih mjera zaštite osobnih podataka (članci 25. i 32. GDPR-a)
- vođenje evidencija aktivnosti obrade (članak 30. GDPR-a)
- imenovanje službenika za zaštitu podataka (članak 37. GDPR-a)
- procjena učinka na zaštitu podataka (članak 35. GDPR-a) – nije primjenjivo na Županiju
- pružanje informacija u svrhu ostvarivanja prava ispitanika

S ciljem poštivanja načela transparentnosti, voditelj obrade dužan je ispitaniku pružiti sve informacije o obradi njegovih osobnih podataka u sažetom, razumljivom i lako dostupnom obliku, uz upotrebu jasnog i jednostavnog jezika te ga upoznati sa njegovim pravima koja mu pripadaju sukladno GDPR-u vezano za obradu njegovih osobnih podataka

Sažimajući odredbe *supra* citiranih članaka koji se odnose na prava ispitanika, može se zaključiti kako postoje određena univerzalna pitanja na koje je svakako potrebno znati odgovor kako bi Županija mogla pružiti sljedeće informacije ispitanicima:

- svom identitetu (kontakt podaci voditelja obrade)
- službeniku za zaštitu podataka (kontakt podaci službenika)
- **upoznati sa svrhom i pravnom osnovom za obradu osobnih podataka**
- primateljima ili kategorijama primatelja osobnih podataka (primjerice: HZZO, HZMO)
- *prenošenju osobnih podataka trećoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji (koje nisu članice EU)(nije primjenjivo za Županiju)*
- *legitimnom interesu (nije primjenjivo za Županiju)*
- vremenskom roku pohrane osobnih podataka te kriterijima kojima se utvrđuje razdoblje pohrane (evidenciju o radnicima poslodavac čuva trajno, dok je organizator nagradne igre osobne podatke sudionika dužan brisati/uništiti nakon završetka iste-PROTEK SVRHE)
- o postojanju prava da se od voditelja obrade zatraži pristup osobnim podacima, ispravak, brisanje osobnih podataka ili ograničavanje obrade koja se na njega odnose, prava na ulaganje prigovora na obradu takvih podataka te na prenosivost njegovih podataka drugom voditelju obrade
- o pravu da se u bilo kojem trenutku povuče privola, a da to ne utječe na zakonitost obrade koja se temeljila na privoli prije nego što je ona povučena
- **pravu na podnošenje prigovora nadzornom tijelu** (Agenciji za zaštitu osobnih podataka)
- je li pružanje osobnih podataka zakonska ili ugovorna obveza ili uvjet nužan za sklapanje ugovora te ima li ispitanik obvezu pružanja osobnih podataka i koje su moguće posljedice ako se takvi podaci ne pruže
- *o postojanju automatiziranog donošenja odluka, što uključuje izradu profila te smislene informacije o tome o kojoj je logici riječ, kao i važnost i predviđene posljedice takve obrade za ispitanika (nije primjenjivo za Županiju)*

Iako se u smislu pružanja informacija korisnicima navodi kako je potrebno pružiti i informacije o tome prenose li se osobni trećoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji (koje nisu članice EU),

zatim o postojanju legitimnog interesa, kao i eventualnom postojanju automatiziranog donošenja odluka, držimo kako zbog specifičnog položaja Županije takve mjere nisu primjenjive na poslovanje iste.

Također, držimo važnim naglasiti kako poznavanje svih pravnih osnova za obradu osobnih podataka predstavlja nužan preduvjet kako bi se s vremenom mogle sastaviti i uredno voditi **evidencije aktivnosti obrade** u smislu članka 30 . GDPR-a, **ali i pružiti sve relevantne informacije nadzornim i drugim tijelima** (e. g. nadležnim sudovima) **s ciljem otklanjanja mogućnosti za nastup bilo kakvih štetnih posljedica za Županiju.**

7.2. Pružanje informacija ispitanicima – praktična primjena

Poznavanje pravnih osnova i temelja za obradu podataka iz portfelja Županije nužan je preduvjet pružanju potpunih informacija ispitaniku u smislu odredbi GDPR-a. Izostanak poznavanja takvih osnova, a posljedično i propuštanje davanja potrebnih informacija može uzrokovati brojne neželjene posljedice kako za Županiju tako i za nadležne službenike.

U tom je smislu važno razlikovati nekoliko praktično izglednih situacija. **U slučaju da se podaci prikupljaju od ispitanika**, Županija je najkasnije dužna u skladu s člankom 14. GDPR-a ispitaniku pružiti sljedeće informacije:

- identitet i kontaktne podatke voditelja obrade i, ako je primjenjivo, predstavnika voditelja obrade;
- kontaktne podatke službenika za zaštitu podataka, ako je primjenjivo;
- svrhe obrade radi kojih se upotrebljavaju osobni podaci kao i pravnu osnovu za obradu;
- ako se obrada temelji na članku 6. stavku 1. točki (f), legitimne interese voditelja obrade ili treće strane;
- primatelje ili kategorije primatelja osobnih podataka, ako ih ima; i
- ako je primjenjivo, činjenicu da voditelja obrade namjerava osobne podatke prenijeti trećoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji
- razdoblje u kojem će osobni podaci biti pohranjeni ili, ako to nije moguće, kriterije kojima se utvrdilo to razdoblje
- postojanje prava da se od voditelja obrade zatraži pristup osobnim podacima i ispravak ili brisanje osobnih podataka ili ograničavanje obrade koji se odnose na ispitanika ili prava na ulaganje prigovora na obradu takvih te prava na prenosivost podataka;
- ako se obrada temelji na privoli, o postojanju prava da se privola povuče
- informaciju o tome je li pružanje osobnih podataka zakonska ili ugovorna obveza ili uvjet nužan za sklapanje ugovora te ima li ispitanik obvezu pružanja osobnih podataka i koje su moguće posljedice ako se takvi podaci ne pruže
- postojanje automatiziranog donošenja odluka.

Međutim, ako ispitanik već raspolaže takvim informacijama, navedene informacije istom nije potrebno pružiti.

Nadalje, u slučajevima da se podaci **ne prikupljaju** od ispitanika, a koje situacije, obzirom da Županija obavlja poslove od nužne za izvršavanje zadaće od javnog interesa ili pri izvršavanju svojih službenih ovlasti, **svakako pretežu u poslovanju Županije**, pored naprijed navedenog

potrebno je još navesti (ako je primjenjivo) kategorije te informacije o izvoru osobnih podataka. Ako su podaci dostupni iz javno dostupnih izvora, istu je okolnost potrebno naznačiti.

Kako bi se pojednostavilo poslovanje a pritom ispunile sve obveze u smislu GDPR-a, predlaže se navedene informacije predati na obrascu ili formularu za ostvarivanje određenog prava.

7.2.1. Pravo na pristup

Ispitanik ima pravo dobiti od voditelja obrade potvrdu obrađuju li se osobni podaci koji se odnose na njega te ako se takvi osobni podaci obrađuju, pristup osobnim podacima i sljedećim informacijama:

- svrsi obrade
- kategorijama osobnih podataka o kojima je riječ
- primateljima ili kategorijama primatelja kojima su osobni podaci otkriveni ili će im biti otkriveni
- ako je to moguće, predviđenom razdoblju u kojem će osobni podaci biti pohranjeni ili, ako to nije moguće, kriterijima korištenima za utvrđivanje tog razdoblja
- postojanju prava da se od voditelja obrade zatraži ispravak ili brisanje osobnih podataka ili ograničavanje obrade osobnih podataka koji se odnose na ispitanika ili prava na prigovor na takvu obradu
- pravu na podnošenje pritužbe nadzornom tijelu
- ako se osobni podaci ne prikupljaju od ispitanika, svakoj dostupnoj informaciji o njihovom izvoru i
- postojanju automatiziranog donošenja odluka.

Županija je dužna s ciljem osiguravanja prava na pristup osigurati kopiju osobnih podataka koje se obrađuju, uz napomenu kako za to može naplatiti razumnu naknadu na temelju eventualnih administrativnih troškova.

7.2.2. Pravo na ispravak

Ispitanik ima pravo bez nepotrebnog odgađanja ishoditi od voditelja obrade ispravak netočnih osobnih podataka koji se na njega odnose te dopuniti nepotpune osobne podatke, uz napomenu kako valja voditi računa zadire li se time u valjanost javnih isprava, odnosno upravnih i drugih akata protiv kojih više nije moguće izjaviti pravni lijek.

7.2.3. Pravo na brisanje

Iako je upravo ovo pravo u žaristu pažnje šire javnosti i medija koji su obavještavali o GDPR-u, valja istaknuti kako Županija obrađuje podatke radi poštovanja svojih pravnih obveza te za izvršavanje službenih ovlasti i zadaća od javnog interesa te u svrhu arhiviranja u javnom interesu, **u kojem slučaju odredbe čl. 17. GDPR-a o brisanju osobnih podataka u pravilu nisu primjenjive na Županiju kao voditelja obrade.**

7.2.4. Pravo na prigovor

Ispitanik ima pravo na temelju svoje posebne situacije u svakom trenutku uložiti prigovor na obradu osobnih podataka koji se odnose na njega ako je obrada nužna za izvršavanje zadaće od javnog interesa ili pri izvršavanju službene ovlasti voditelja obrade, i to najkasnije u trenutku prve komunikacije s ispitanikom. Prigovor se podnosi nadležnom tijelu, odnosno AZOP-u.

7.3. O privoli

Iako privola ispitanika predstavlja tek jednu od osnova za zakonitu obradu osnovnih podataka, čini se da u široj stručnoj javnosti prevladava mišljenje kako je riječ o jedinoj osnovi prema kojoj se prikupljaju podaci ispitanika. Uvažavajući odredbe *supra* navedenog čl. 6. GDPR-a te okolnost da Županija gotove sve podatke prikuplja s ciljem izvršavanja zadaće od javnog interesa ili pri izvršavanju službenih ovlasti, ipak postoji mogućnost da se neki podaci mogu prikupljati na temelju privole.

U tom smislu je potrebno naglasiti kako privola mora sadržavati izričitu suglasnost da se podaci mogu obrađivati u točno navedenu svrhu, a istu okolnost mora biti moguće dokazati.

Dakle, predlaže se tekst privole inkorporirati u prijavnice, obrasce ili druge suglasnosti koje će ispitanik osobno potpisati, odnosno na temelju kojih će se nedvojbeno moći dokazati da je isti dao privolu za obradu svojih osobnih podataka. Navedene obrasce predlažemo priložiti u odgovarajuće spise. Također, ispitanik se mora obavijestiti o tome da može u svakom trenutku povući privolu.

VAŽNA NAPOMENA!

Obzirom da upravni odjeli Županije u svom poslovanju provode niz natječaja ili javnih poziva za dodjelu različitih potpora ili naknada, a u slučaju da je zakonom ili općim aktima kojima je uređena dodjela takvih potpora ili naknada propisano da se pojedinačni akti u kojima se navode osobe kojima su dodijeljena takva sredstva javno objavljuju, tada takav propis, odnosno opći akt predstavlja valjanu osnovu za objavu osobnih podataka.

Međutim, uvijek valja voditi računa da se ne objavljuju podaci koji nisu nužni za ispunjenje svrhe informiranja javnosti o trošenju proračunskih sredstava, a u slučaju da se objavljuju službeni dokumenti ili obrasci koji sadrže veći opseg osobnih podataka, iste je potrebno učiniti *nečitkima*.

7.4. O certificiranju

Kako bi se povećala transparentnost i usklađenost s GDPR-om, trebalo bi se poticati uvođenje mehanizama certificiranja te pečata i oznaka za zaštitu podataka, što bi ispitanicima, odnosno korisnicima omogućilo jasan uvid u poslovanje Županije u odnosu na osobne podatke koje prikuplja. Drugim riječima, takvim bi se mehanizmima dokazalo postojanje odgovarajućih mjera zaštite koje osiguravaju voditelji obrade i izvršitelji obrade.

Iz odredbi čl. 43. GDPR-a proizlazi kako akreditaciju za takvo certificiranje mogu dati AZOP i nacionalno akreditacijsko tijelo imenovano u skladu s Uredbom (EZ) br. 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća (20) u skladu s EN-ISO/IEC 17065/2012, odnosno Hrvatska akreditacijska agencija. U vrijeme nastanka ove Strategije takvo certificiranje u Republici Hrvatskoj nije uspostavljeno, slijedom čega se može zaključiti kako se isti mehanizmi s vremenom trebaju definirati, a potom i primjenjivati u praktičnom radu širokog kruga različitih voditelja i izvršitelja obrade osobnih podataka.

Međutim, držimo važnim istaknuti kako pribavljanje certifikata od strane nadležnih tijela u skladu s navedenim, iako u skladu s odredbom čl. 24. st. 3. GDPR-a dokazuje usklađenost

poslovanja voditelja obrade s normativnim okvirom, **ne umanjuje odgovornost voditelja obrade ili izvršitelja obrade za poštovanje GDPR-a**, slijedom čega je, čak i u slučaju pribavljanja odgovarajućeg certifikata, svakako poželjno izvršavati sve propisane obveze u smislu zaštite osobnih podataka.

8. Organizacijske mjere zaštite osobnih podataka

Županija je, kao voditelj obrade osobnih podataka, dužna u skladu s čl. 24. GDPR-a provoditi odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere kako bi osigurao i mogao dokazati da se obrada provodi u skladu s ovom Uredbom, a te se mjere prema potrebi preispituju i ažuriraju. Takva neodređena formulacija ne daje jasan odgovor na pitanje što su točno organizacijske mjere, odnosno koje konkretne organizacijske mjere je voditelj obrade dužan poduzeti kako bi osigurao, a kasnije mogao i dokazati, svoju usklađenost s propisima kojima se uređuje pitanje zaštite osobnih podataka.

Organizacijske mjere zaštite trebale bi osigurati da se podaci koje voditelj obrade obrađuje u skladu s načelima obrade osobnih podataka u smislu čl. 5. GDPR-a koji glasi:

Obzirom da je voditelj obrade u skladu sa st. 2. *supra* navedenog članka odgovoran za usklađenost obavljanja svojih djelatnosti koje uključuju obradu osobnih podataka, potrebno je poduzeti određene mjere kako bi se isti podaci obrađivali u skladu s navedenim načelima. **Takve mjere odnose se u najširem smislu za sve županijske službenike i namještenike** (gdje je primjenjivo) **čije profesionalne obveze u okviru svojih radnih mjesta zahtijevaju obradu osobnih podataka**. Također, izrazito je važno napomenuti kako se opisane mjere, osim na službenike, namještenike i vježbenike, odnose i na sve stručne suradnike, druge ugovorne strane, kao i sve osobe koje dolaze u doticaj s osobnim podacima u okviru stručnog ili sličnog usavršavanja u Županiji.

Stoga, a u skladu s preporukama AZOP-a, Županija bi, obzirom na vrstu podataka te uvažavajući zakonitost prikupljanja istih, trebala poduzeti sljedeće organizacijske mjere **univerzalne primjenjivosti na sve ustrojstvene jedinice u Županiji**:

- **dokumentaciju u papirnatom obliku koja sadrži osobne podatke voditelj obrade dužan je istu pohraniti, primjerice u prostorije, ormare ili ladice pod ključem koja će biti pod nadzorom ovlaštenih osoba voditelja obrade**
- **pristup osobnim podacima pohranjenim u elektroničkom obliku trebao bi biti omogućen uporabom korisničkog imena i lozinke, bez obzira na programska rješenje koje Županija koristi u radu**
- **potpisivanje izjava o povjerljivosti osoba koje su u obradi osobnih podataka.**

Nadalje, iako je svakako za preporučiti poduzimanje mjera kojima se osigurava pravodobna ponovna uspostave dostupnosti osobnih podataka i pristupa njima u slučaju fizičkog ili tehničkog incidenta (kolokvijalno *backup* podataka), iz odredbi GDPR-a ne proizlazi nedvojbeno kako su voditelji dužni osiguravati takve mjere.

VAŽNA NAPOMENA!

Navedene mjere potrebno je primijeniti na sve evidencije i područja rada, bez obzira jesu li u papirnatom ili digitalnom obliku, za sve ustrojstvene jedinice koje u okviru svog rada obrađuju osobne podatke ispitanika.

Pravno uporište za provođenje naprijed navedenih radnji deriviramo iz odredbi članka 24. stavka 1. i članka 25. stavka 2. GDPR-a koji glase:

Članak 24.

Obveze voditelja obrade

*1. Uzimajući u obzir prirodu, opseg, kontekst i svrhe obrade, kao i rizike različitih razina vjerojatnosti i ozbiljnosti za prava i slobode pojedinaca, voditelj obrade provodi **odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere** kako bi osigurao i mogao dokazati da se obrada provodi u skladu s ovom Uredbom. **Te se mjere prema potrebi preispituju i ažuriraju.***

Članak 25.

Tehnička i integrirana zaštita podataka

*2. Voditelj obrade provodi odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere kojima se osigurava da integriranim načinom budu obrađeni samo osobni podaci koji su nužni za svaku posebnu svrhu obrade. Ta se obveza primjenjuje na količinu prikupljenih osobnih podataka, opseg njihove obrade, razdoblje pohrane i njihovu dostupnost. **Točnije, takvim se mjerama osigurava da osobni podaci nisu automatski, bez intervencije pojedinca, dostupni neograničenom broju pojedinca.***

Iz citiranih odredbi GDPR-a proizlazi u bitnome kako su svi voditelji obrade dužni provoditi odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere zaštite koje se prema potrebi preispituju i ažuriraju, a takvim se mjerama osigurava da osobni podaci nisu automatski, bez intervencije pojedinca, dostupni neograničenom broju pojedinaca. Dakle, za navedene norme (kao i za većinu odredbi GDPR-a), možemo reći kako su nesavršene i prilično neodređene te da je, s ciljem pronalaženja i utvrđivanja pravog sadržaja i smisla navedenih normi, iste potrebno tumačiti na način da se promatraju u međuovisnom kontekstu cilja koji se njihovom primjenom nastoji postići u odnosu na specifičnu zakonsku osnovu na temelju koje Županija kao voditelj obrade obrađuje osobne podatke ispitanika.

VAŽNA NAPOMENA UZ NAVOĐENJE PRAVNE OSNOVE!

Budući da Županija obrađuje osobne podatke pojedinaca s ciljem izvršavanja zadaća u javnom interesu, odnosno pri izvršavanju službene ovlasti, odgovor na pitanje je li potrebno posebno navoditi sve propise za svaku pojedinačnu obradu nalazimo u odredbi čl. (45) Uvodne izjave GDPR-a koja glasi.

Ovom se Uredbom ne zahtijeva potreba posebnog propisa za svaku pojedinačnu obradu. Jedan propis kao osnova za više postupaka obrade, koji se temelje na pravnoj obvezi kojoj podliježe voditelj obrade ili ako je obrada potrebna za izvršenje zadaće koja se provodi zbog javnog interesa ili pri izvršavanju službene ovlasti, može biti dovoljan.

Stoga, uvažavajući prethodno navedeni citat te okolnost **kako ZLP(R)S svakako predstavlja temeljni propis kojim je uređeno područje lokalne i područne samouprave u Republici Hrvatskoj** te na temelju kojeg se donose brojni materijalnopравни propisi kojima se detaljno razrađuju upravna i druga područja u nadležnosti Županije, držimo kako se navođenjem istoga daje odgovor na pitanje o tome koja je pravna osnova na temelju koje Županije obrađuje osobne podatke pojedinaca.

Također, držimo kako bi česte izmjene normativnog okvira i istovremena primjena različitih kako općih tako i posebnih pravnih instituta uređenih brojnim posebnim propisima na poslovanje Županije, učinile dosljedno navođenje svakog pojedinačnog propisa za svaku pojedinačnu obradu podataka praktično nemogućim.

8.1. Organizacijske mjere zaštite u odnosu na službeničke i radnopravne odnose..

Radnopravni odnosi u Županiji kao jedinici područne samouprave uređeni su, prije svega, Zakonom o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 86/08, 61/11 i 04/18; nastavno: ZSNLP(R)S), dok se u skladu s čl. 3. st. 3. citiranog zakona na pitanja koja nisu uređena istim zakonom primjenjuju opći propisi o radu. Nadalje, u smislu obrade osobnih podataka Županija je u skladu s odredbama Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima (NN 73/17) dužna voditi Evidencije o radnicima i radnom vremenu koje sadrže posebne kategorije osobnih podataka (v. čl. (53) Uvodne izjave i čl. 9. GDPR-a). Poslodavac Evidenciju o radnicima počinje voditi datumom zasnivanja radnog odnosa i ažurno je vodi do prestanka radnog odnosa te istu **čuva kao dokumentaciju trajne vrijednosti.**

Također, u okviru poštivanja svojih zakonskih obveza u skladu s propisima kojima se uređuje područje poreza te mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, Županija određene podatke dostavlja tijelima u sustavu državne uprave (Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Porezna uprava i druga tijela u okviru svojih na zakonu utemeljenih ovlasti) kao primateljima obrade u smislu čl. 4. st. 1. t. 9. GDPR-a.

O prijmu i rasporedu službenika na radna mjesta u skladu s aktima kojima se uređuje ustrojstvo Županije, odlučuje se rješenjem u upravnom postupku na temelju citiranog ZSNLP(R)S.

Također, na temelju čl. 117. i 118. istog Zakona, upravni odjeli lokalnih jedinica su dužni voditi osobne očevidnike službenika i namještenika koji su zaposleni u upravnim tijelima lokalne jedinice.

8.2. Organizacijske mjere zaštite korisničkih podataka

Osobne podatke fizičkih osoba u okviru svojih radnih mjesta obrađuju službenici i namještenici Županije, ali i treće osobe koje u skladu sa zakonskim ili ugovornim obvezama obrađuju osobne podatke kao primatelji ili izvršitelji obrade.

Poslovanje u digitalnom obliku, bez obzira na potrebe vođenja dokumentacije i poslovanja u skladu s važećom Uredbom o uredskom poslovanju, danas možemo promatrati kao nezaobilazni poslovni standard, i to bez obzira je li riječ o privatnom ili javnom sektoru. Gotovo je nezamislivo da se sve veća količina podataka kojima Županije u svom poslovanju raspolažu obrađuje bez uporabe različitih informacijskih tehnologija, bilo da je takve podatke obrađuju i pohranjuju sami službenici Županije na svojim računalima koja koriste u poslovne svrhe, bilo da ih povjeravaju određenim izvršiteljima obrade. Stoga je, slijedom navedenoga, **izrazito preporučljivo provoditi mjere opisane u t. 9. ove Strategije u svim ustrojstvenim jedinicama Županije koje u okviru svog djelokruga obrađuju osobne podatke korisnika.**

8.3. Potreba izrade općih i pojedinačnih akata kojima se ostvaruju organizacijske mjere zaštite osobnih podataka

Preporuča se uskladiti interne akte vezane uz radnopravne, odnosno službeničke odnose na način da isti sadrže odredbe kojima se službenici i namještenici u okviru svojih radnih mjesta obvezuju na zaštitu osobnih podataka koji se odnose na ispitanike. Međutim, obzirom na specifičnosti Županije kao jedinice područne samouprave, postavlja se pitanje na koji način implementirati odredbe koje se odnose na obveze službenika i namještenika u smislu zaštite osobnih podataka, a poštujući pritom odredbe postojećeg normativnog okvira.

Nastavo na navedeno, ističemo dvije mogućnosti u okviru kojih je moguće urediti predmetno pitanje.

S jedne strane, može se pristupiti izradi standardiziranog obrasca izjave o povjerljivosti koje bi se dodijelile svakom službeniku i namješteniku na potpis, a kojima bi se isti obvezali čuvati povjerljivost svih osobnih podataka kojima imaju pravo i ovlast pristupa, da će iste osobne podatke koristiti isključivo u točno određenu svrhu, kao i da iste podatke neće učiniti dostupnima trećim osobama.

S druge strane, potrebno je uvažiti odredbe čl. 4. ZSNLP(R)S na temelju kojih su jedinice lokalne i područne samouprave dužne donijeti pravilnike o unutarnjem redu kojima se utvrđuje unutarnje ustrojstvo upravnih tijela, nazivi i opisi radnih mjesta, stručni i drugi uvjeti za raspored na radna mjesta, broj izvršitelja, ali i **druga pitanja od značaja za rad upravnih tijela** u skladu sa statutom i drugim općim aktima.

Budući da ne postoji izravna zakonska ovlast koja županijska tijela ovlašćuje na donošenje akata kojima se uređuje zaštita osobnih podataka, držimo kako je predmetno pitanje preporučljivo riješiti na naprijed opisani način, i to uvažavajući postojeće važeće propise kojima se uređuju organizacijski i radnopravni odnosi u Županiji.

8.4. Izvršitelji obrade

Uslijed povećanog opseg poslova, nedostatka određenih stručnih znanja, kao i nedostatnih financijskih i/ili administrativnih kapaciteta, voditelji obrade često povjeravaju obavljanje određenih poslova iz svoje nadležnosti trećim pravnim subjektima specijaliziranim upravo za obavljanje takvih poslova. Također, zbog brzog tehnološkog razvoja tijelima javne vlasti omogućuje se uporaba osobnih podataka u dosada nedosegnutom opsegu, što svakako generira nove izazove u području zaštite osobnih podataka.

U skladu s definicijom iz čl. 4. st. 1. t. 8. GDPR-a, izvršitelj obrade može biti fizička ili pravna osoba, tijelo javne vlasti, agencija ili drugo tijelo koje obrađuje osobne podatke u ime voditelja obrade. Kao primjere izvršitelja obrade navodimo knjigovodstvene servise koji obrađuju podatke o plaćama radnika za poslodavca, trgovačka društva za pružanje zaštitarskih usluga ili usluga video nadzora u okviru istih, kao i različite subjekte koji se bave pružanjem širokog spektra usluga koje koriste informacijske tehnologije .

U slučaju angažiranja izvršitelja obrade, Županija osobito vodi računa kako se u skladu s GDPR-om dužna koristiti jedino izvršiteljima obrade koji u dovoljnoj mjeri jamče provedbu odgovarajućih tehničkih i organizacijskih mjera na način da je obrada u skladu sa zahtjevima iz ove GDPR-a i da se njome osigurava zaštita prava ispitanika. Obrada koju provodi izvršitelj obrade uređuje se **ugovorom** ili drugim pravnim aktom u skladu s pravom Unije ili pravom države članice, koji izvršitelja obrade obvezuje prema voditelju obrade, a koji navodi predmet i trajanje obrade, prirodu i svrhu obrade, vrstu osobnih podataka i kategoriju ispitanika te druge obveze i prava voditelja obrade u smislu odredbi čl. 28. GDPR-a.

9. O tehničkim mjerama zaštite osobnih podataka

U skladu s citiranim odredbama GDPR-a u točki 9. ove Strategije, Županija, pored organizacijskih, provodi i tehničke mjere zaštite. Takvim mjerama osigurava se da podaci, sukladno naprijed rečenom, nisu automatski, bez intervencije pojedinca, dostupni neograničenom broju pojedinca. U tom smislu, a nastavno na navode i preporuke AZOP-a, valja voditi računa kako bi pristup osobnim podacima pohranjenim u elektroničkom obliku **trebao biti omogućen uporabom korisničkog imena i lozinke**.

Također, preporučuje se, gdje je moguće i primjenjivo, izraditi sigurnosne kopije podataka kako bi se na odgovarajući način osigurala sposobnost pravodobne ponovne uspostave dostupnosti osobnih podataka i pristupa njima u slučaju fizičkog ili tehničkog incidenta.

Uvažavajući okolnost kako je GDPR tehnološki neutralan propis te kako ne propisuje konkretna informacijska rješenja u tom smislu, preporuča se provođenje mjera zaštite kojima se u skladu s dostupnim IT rješenjima može osigurati da podaci nisu automatski dostupni trećim osobama. Navedeno se odnosi svakako na pohranu podataka u elektroničkom obliku, ali je preporučljivo

zaštiti na odgovarajući način i svu elektroničku komunikaciju, odnosno pristupe istoj iz razloga jer može sadržavati osobne podatke ispitanika, kako unutar Županije tako i prema trećim stranama.

U nastavku navodimo čl. (15) Uvodne izjave GDPR-a:

Radi sprečavanja stvaranja ozbiljnog rizika zaobilaženja propisa, zaštita pojedinaca trebala bi biti tehnološki neutralna i ne bi smjela ovisiti o upotrebljavanim tehnologijama. Zaštita pojedinaca trebala bi se primjenjivati na obradu osobnih podataka automatiziranim sredstvima, kao i na ručnu obradu, ako su osobni podaci pohranjeni ili ih se namjerava pohraniti u sustav pohrane. Dokumenti ili skupovi dokumenata, kao i njihove naslovne stranice, koji nisu strukturirani prema posebnim mjerilima ne bi trebali biti obuhvaćeni područjem primjene ove Uredbe.

10. Službenik za zaštitu osobnih podataka

U skladu s odredbom čl. 37. st. 1. t. (a) GDPR-a, voditelj obrade dužan je imenovati službenika za zaštitu podataka u svakom slučaju u kojem obradu provodi tijelo javne vlasti ili javno tijelo. Zakonom o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka (NN 42/18; nastavno: ZPOUZP) pobliže se definira sintagma *tijela javne vlasti*, a koje su u smislu istog Zakona tijela državne uprave i druga državna tijela te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Iz navedenog, dakle, proizlazi kako je Županija **svakako dužna imenovati službenika za zaštitu osobnih podataka**.

Nadalje, a u skladu s citiranim člankom, službenik za zaštitu podataka imenuje se na temelju stručnih kvalifikacija, a osobito stručnog znanja o pravu i praksama u području zaštite podataka te sposobnosti izvršavanja zadaća iz članka 39. koje u nastavku navodimo:

- informiranje i savjetovanje voditelja obrade ili izvršitelja obrade te zaposlenika koji obavljaju obradu o njihovim obvezama iz ove Uredbe te drugim odredbama Unije ili države članice o zaštiti podataka
- praćenje poštovanja ove Uredbe te drugih odredaba Unije ili države članice o zaštiti podataka i politika voditelja obrade ili izvršitelja obrade u odnosu na zaštitu osobnih podataka, uključujući raspodjelu odgovornosti, podizanje svijesti i osposobljavanje osoblja koje sudjeluje u postupcima obrade te povezane revizije
- pružanje savjeta, kada je to zatraženo, u pogledu procjene učinka na zaštitu podataka i praćenje njezina izvršavanja u skladu s člankom 35.
- suradnja s nadzornim tijelom
- djelovanje kao kontaktna točka za nadzorno tijelo o pitanjima u pogledu obrade, što uključuje i prethodno savjetovanje iz članka 36. te savjetovanje, prema potrebi, o svim drugim pitanjima.

Nadalje, službenik za zaštitu osobnih podataka može biti zaposlenik Županije, ali službenikom može biti imenovana i osoba koja nije zaposlenik iste na temelju ugovora o djelu kao vanjski službenik. Prilikom imenovanja službenika potrebno je voditi **računa da takva osoba ne sudjeluje u donošenju odluka kojima se utvrđuje svrha i način obrade osobnih podataka**.

Međutim, ni GDPR ni ZPOUZP ne daju izravan odgovor na pitanje o konkretnim stručnim kvalifikacijama službenika, tako da se može zaključiti kako za imenovanje istog ne postoje prepreke koje bi proizlazile s osnova razine stručne sprema ili zvanja. Također, istim propisima određeno je kako je pri imenovanju službenika za zaštitu osobnih podataka potrebno voditi računa o njegovim stručnim kvalifikacijama, ali nije definirano koje su to stručne kvalifikacije te na koji način se iste mogu provjeriti.

VAŽNA NAPOMENA!

Županija je dužna objaviti kontaktne podatke službenika za zaštitu podataka i priopćiti ih nadzornom tijelu, odnosno AZOP-u!

11. Isključenje primjene upravne novčane kazne u odnosu na tijela javne vlasti

Nastavno na navedeno u prethodnoj točki, nije dvojbeno da je Županija tijelo javne vlasti u smislu ZPOUZP-a. Odredbom čl. 47. istog Zakona propisano je kako se u postupcima koji se provode protiv tijela javne vlasti, **tijelu javne vlasti ne može se izreći upravna novčana kazna za povrede ZPOUZP-a ili GDPR-a.**

Međutim, obzirom na niz drugih ovlasti nadzornog tijela s osnova čl. 58. GDPR-a, takva formulacija **ni u kojem se slučaju ne može tumačiti na način da općine, gradovi i županije nisu obveznici primjene kako GDPR-a tako i drugih propisa te smjernica kojima se uređuje područje zaštite osobnih podataka. S tim u vezi, nedvojbeno je kako je Županija dužna poduzeti mjere kojima se postiže usklađenost, odnosno obveza poštivanja prava i izvršenja obveza s navedenim normativnim okvirom.**

12. Umjesto zaključka

Županija je, uvažavajući sve svrhe radi kojih je i ustrojena, a tako i poslove koje u okviru svojih javnopravnih ovlasti obavlja, svakako voditelj obrade osobnih podataka za izrazito širok raspon korisnika (ispitanika u smislu GDPR terminologije). Osobni podaci nalaze se i obrađuju u gotovo svim ustrojstvenim jedinicama, a iste ustrojstvene jedinice, obzirom na svoje zadaće i funkciju, osobne podatke koriste na različite načine.

Primjera radi, navodimo situacije u kojima se dodjeljuju određena sredstva ili utvrđuju obveze za sve korisnike, a tako i fizičke osobe. Bez obzira je li riječ u upravnom ili nepravnom postupku, kao i okolnosti postupa li se po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke, prije svega je u kontekstu uredskog poslovanja potrebno je evidentirati i otvoriti predmet, odnosno spis za tu namjenu, a zatim isti dodijeliti nadležnom upravnom tijelu ili službeniku.

Nadalje, pojedinačni akt kojim se utvrđuje određeno pravo ili obveza potrebno je u pravili putem pisarnice dostaviti naslovljenoj osobi, uglavnom putem vanjskog izvršitelja poštanskih usluga. Obzirom da je riječ o određenom pravu ili obvezi financijske naravi, istu je obvezu potrebno pravilno evidentirati u poslovnim knjigama, sastaviti odgovarajuće knjigovodstvene isprave te izvršiti plaćanje, odnosno radnje usmjerene na naplatu istih, dok je neke isprave ili akte potrebno dostaviti drugim javnopravnim tijelima kao primateljima obrade. Konačno, upravne i nepravne spise kojima se izravno ili neizravno odlučuje o pravima i obvezama fizičkih osoba potrebno je arhivirati u skladu s navedenim u točki 3. d. ove Strategije.

Stoga, s ciljem postizanja usklađenosti poslovanja Županije s normativnim okvirom kojim se uređuje područje zaštite osobnih podataka, odnosno poduzimanja svih radnji kako bi se pravilno izvršila sva prava i obveze u tom smislu, u nastavku ukratko ponavljamo one aktivnosti za koje držimo kako će omogućiti postizanje takve usklađenosti, odnosno izvršenja prava i obveza.

Nastavno na naprijed navedeno, a obzirom da će potencijalni upiti od strane korisnika ili nadzornog tijela biti adresirani na Županiju kao funkcionalnu i organizacijsku cjelinu, potrebno je jednim dokumentom sažeti te navesti čitko i razumljivo one bitne elemente pomoću kojih će se zadovoljiti tehničke i organizacijske mjere zaštite, a potom i olakšati pružanje svih bitnih i relevantnih informacija u vezi ostvarivanja prava ispitanika.

Naveden je normativni okvir prema kojem se dokazuje zakonitost prikupljanja podatka, opisane su mjere kojima se, uvažavajući osobito okolnost da je Županija tijelo javne vlasti, postiže organizacijska i tehnička usklađenost s GDPR-om, izrađene su formulacije, gdje je primjenjivo, univerzalnih odgovora na upite korisnika, dane su upute o obveznom imenovanju službenika te su izrađeni nacrti akata koje je potrebno javno objaviti te dostaviti nadležnom tijelu.

Zaključno, obzirom da se može zaključiti kako u vrijeme nastanka ove Strategije normativni okvir nije konačan te se mogu očekivati različite upute i obvezujuća mišljenja nadležnih tijela, ovu Strategiju valja promatrati kao niz smjernica za usklađivanje poslovanja Županije u području zaštite osobnih podataka te razvijati svijest o tome **kako će pojedine mjere i postupke biti potrebno i dalje ažurirati te usklađivati u skladu s praksom naprijed navedenih nadležnih tijela.**